

Evaluatie Vlaams subsidieprogramma lokaal mondiaal beleid en SDG's

Rapport – 05/09/2025

In opdracht van VVSG

Deze studie werd uitgevoerd door
Valentijn Vanoeteren & Margaux Lapeirre

vvsg

IDEA Consult

Jozef II-straat 40 B1
1000 Brussel
T +32 (0)2 282 17 10
info@ideaconsult.be
www.ideaconsult.be

IDEA Consult is member of IDEA Group

Inhoud

1. Situering van de opdracht
2. Versterken van hefboomen
 - Rol en ondersteuning VVSG
 - Inhoudelijke focus
 - VVSG als partner van ...
 - Structurele verankering in de werking van VVSG
3. Conclusie & aanbevelingen

Situering van de opdracht

Situering van de opdracht

Doelstelling van de evaluatie

De evaluatie focust op het subsidiedossier 2025, maar kijkt wel naar de bredere ondersteuning van de VVSG aan lokale besturen in verleden en toekomst m.b.t de SDG's en het lokaal mondiaal beleid (LMB).

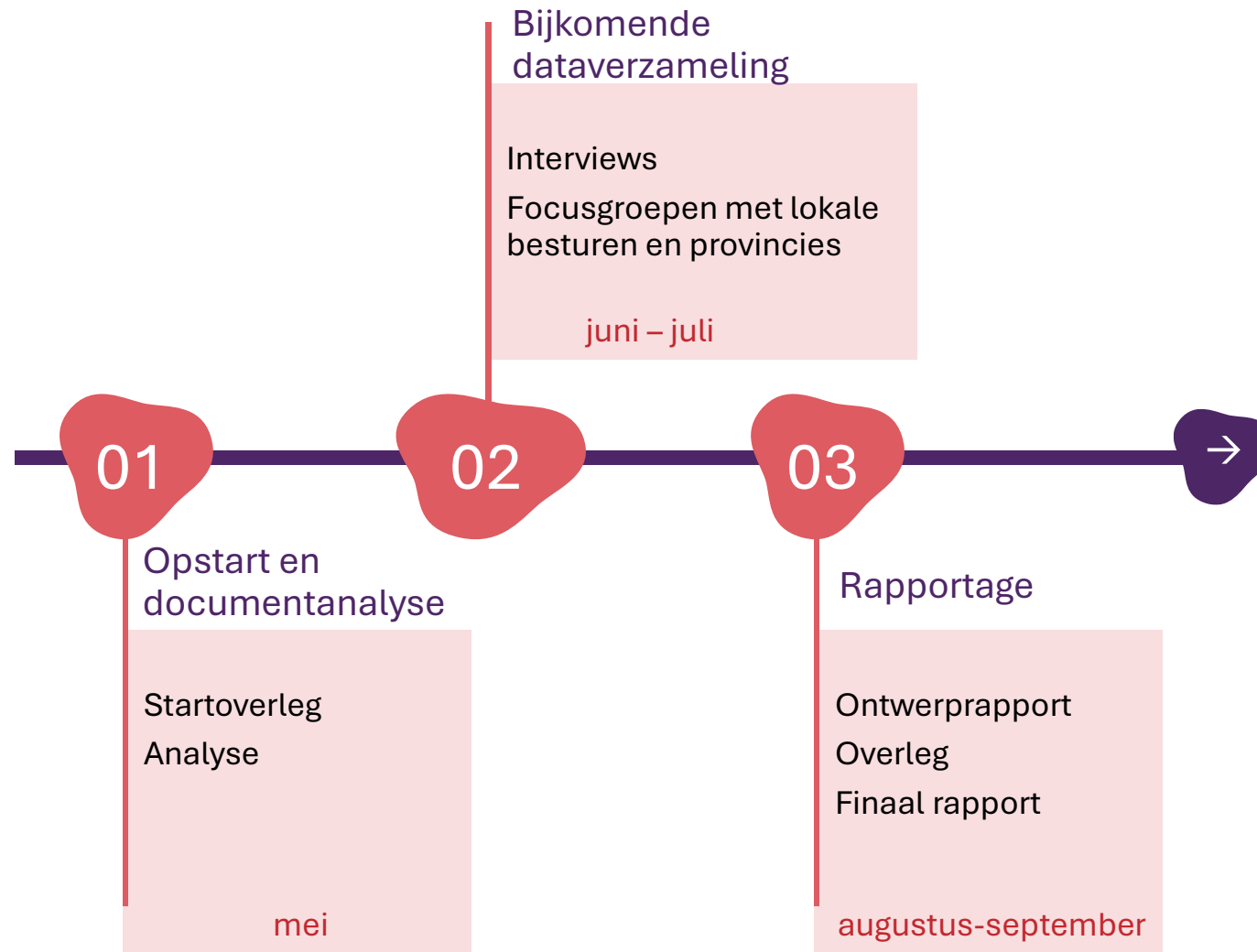
De belangrijkste doelstellingen van de evaluatie zijn:

1. Nagaan of de VVSG op **koers** is om de resultaten te behalen. Waarom wel of niet? Hoe kunnen we nog bijsturen?
2. Onderzoeken of **resultaten bijdragen aan de strategische doelstelling**. Zijn gemeenten van mening dat werken met Agenda 2030 leidt tot een geïntegreerd, duurzaam en solidair beleid? Waaruit blijkt dat?
3. De **rol en meerwaarde** bepalen van de VVSG in de lokale verankering van Agenda 2030 en lokaal mondiaal beleid in vergelijking met andere actoren (bv. Provincies, CIFAL, educatieve organisaties).

We besteden ook aandacht aan de Return On Investment (ROI) van de werking. Hierbij houden we rekening met het hefboomeffect dat VVSG mogelijks creëert. Denk bijvoorbeeld aan het engageren van partners of het verspreiden van kennis via lokale besturen en hun medewerkers, internationale organisaties, provincies, middenveld, ...

Plan van aanpak

Bronnen

Voor de opbouw van deze evaluatie van het Vlaams subsidieprogramma voor lokaal mondiaal beleid en de SDG's werd gebruikgemaakt van documentatie aangeleverd door VVSG en werden diverse interviews afgenomen. We organiseerden ook twee focusgroepen met lokale besturen en één met de Vlaamse provincies. Hieronder volgt een overzicht van de geraadpleegde documentatie en geïnterviewde personen.

Overzicht van documentatie	Overzicht interviewees	Organisatie
Overleg kabinet Diependale (PPT)	Nancy Matthys en Jorg Vereecke	DKBuZa
Resultaten evaluatie werkgroep SDG's in het meerjarenplan	Stefano Marta	OESO
Bezoekronde gemeenten 2024	Finn Speulman	CIB
Dossier subsidieconvenant 2022-2024	Eva Banos de Guisasola	Platforma
Dossier subsidieconvenant 2025	Marie Bourgeois	SPW
Resultaten enquêtes SDG's en lokaal mondiaal beleid 2022	Bianca De Wolf	Faire Gemeente
Resultaten bevraging SDG's en lokaal mondiaal beleid 2023	Peter Wollaert	CIFAL
Resultaten bevraging SDG's en lokaal mondiaal beleid 2024	Provincie O-VL, W-VL & Limburg	Focusgroep provincies
Resultaten bevraging SDG's en lokaal mondiaal beleid 2025	8 deelnemende lokale besturen	Focusgroep lokale besturen SDG's
VVSG programma Gemeentelijke Ontwikkelingssamenwerking 2017-2019 – mid-term evaluatie	8 deelnemende lokale besturen	Focusgroep lokale besturen LMB
Management response mid-term evaluatie VVSG programma Gemeentelijke Ontwikkelingssamenwerking 2017-2019		
Conceptnota samenwerking VVSG bij verankering internationale ontwikkelingsagenda in Vlaanderen, 6 februari 2025		
De SDG's bij de VVSG, 28 september 2022		
Beleidsrapport 'Week van de duurzame gemeente', mei 2025		

Interventiologica

Doelstellingen bereiken via het actie- en veranderingsmodel

Deze evaluatie wordt gestructureerd aan de hand van de **interventiologica** van Chen¹. Dit model passen we regelmatig toe in complexe theorie-gebaseerde evaluatie oefeningen voor publieke interventies (beleid). Deze evaluatie-benadering vertrekt van een expliciete ‘programmatheorie’ die twee theorieën verenigt:

1. Het **actiemodel** geeft weer welke kaders en procedures voor implementatie en uitvoering gevolgd worden en hoe de verantwoordelijken zichzelf organiseren en samenwerken met partnerorganisaties, binnen de ruimere context, om het doelpubliek te bereiken en het programma uit te voeren. Dit model bestaat uit onderstaande elementen:
 - Uitvoerende organisatie;
 - Uitvoerders op het terrein;
 - Partners;
 - Contextvariabelen: ecosysteem waarbinnen het programma zich afspeelt en waarmee het rekening houdt (bv. het profiel van de doelgroep, de lokale arbeidsmarktsituatie, ...);
 - Methode nl. de procedures voor uitvoering van de producten/dienstverleningen die i.k.v. het programma ontwikkeld worden;
 - Doelgroepen.
2. Het **veranderingsmodel** stelt een causaal verband voor waarbij de interventie invloed heeft op de hefbomen, die op hun beurt leiden tot de gewenste resultaten / de doelstelling die men wil bereiken. Dit onderdeel bestaat uit onderstaande elementen:
 - Interventie(s), in dit geval de uit te werken producten/dienstverleningen
 - Hefbomen, de hefbomen waarop de producten/dienstverleningen inspelen;
 - Doelstellingen die men hiermee wil bereiken.

Op de volgende slide vindt u de visuele weergave van de interventiologica gebaseerd op de werking van VVSG rond SDG's en LMB. Het vervolg van dit rapport is opgebouwd aan de hand van de hefbomen.

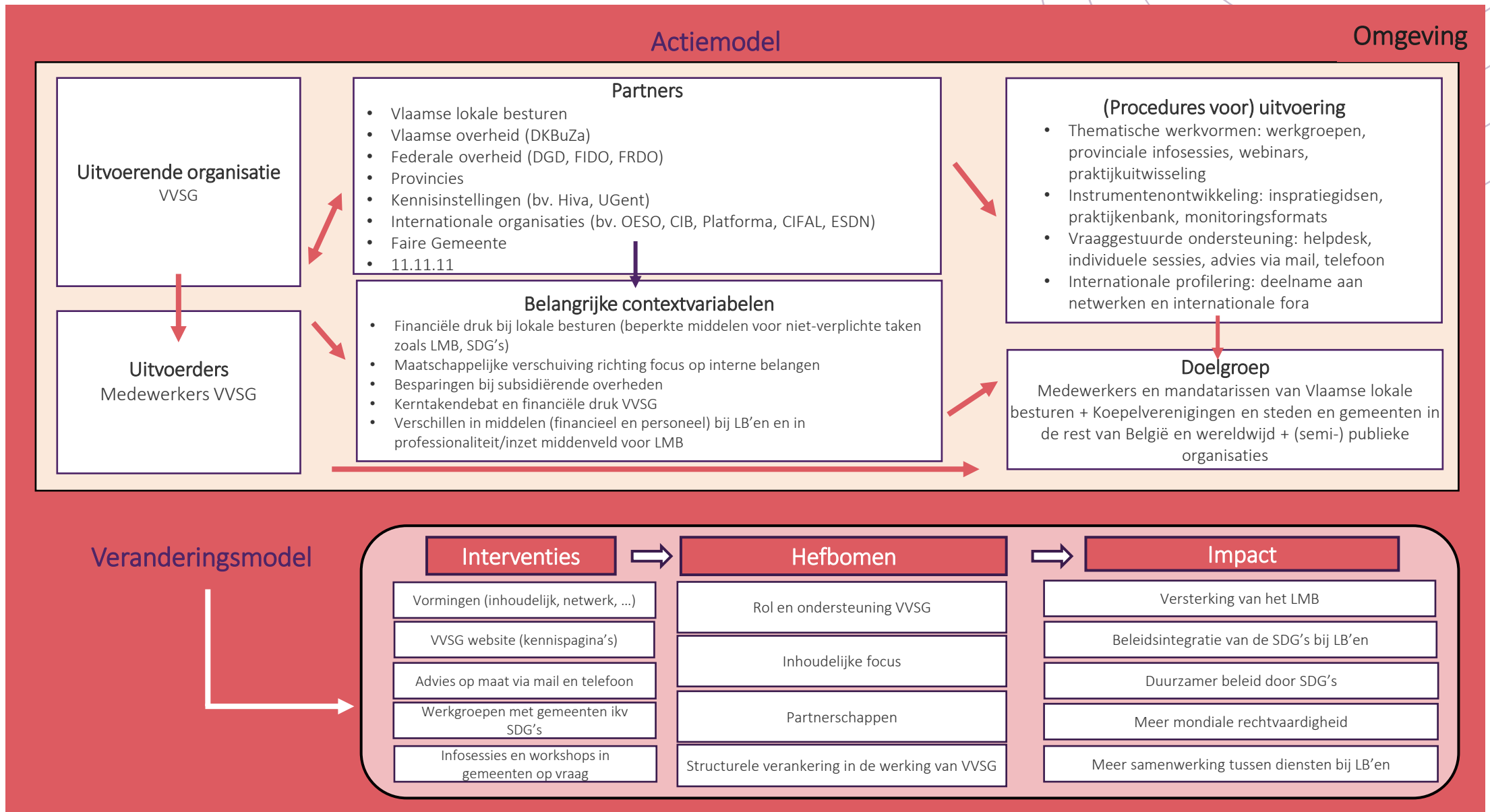
¹ Chen, H. (2015). Logic models and the action model/ change model schema (program theory). In Practical Program Evaluation: Theory-Driven Evaluation and the Integrated Evaluation Perspective

Schematische voorstelling interventielogica

Middelen 2025

€168.000 / jaar van DKBuZa

€38.250,06 projectsubsidie (Week van de Duurzame Gemeente)

Versterken van hefboomen

Hefboomen zijn manieren om met de bestaande middelen de doelstelling zo efficiënt mogelijk te bereiken. We focussen in dit evaluatierapport op 4 hefboomen waarmee VVSG haar impact kan versterken rond SDG's en lokaal mondiaal beleid. Een eerste hefboom is de (1) **rol en ondersteuning van VVSG**, gevolgd door de (2) **inhoudelijke focus** waar team internationaal van VVSG op inzet. Een derde hefboom zien we in de (3) **partnerschappen** die VVSG heeft. Als laatste hefboom gaan we in op de (4) **structurele verankering van SDG's en LMB in de werking van VVSG**.

We beschrijven telkens het belang van deze hefboom, de wijze waarop ze vandaag wordt ingezet (evaluatie) en de mogelijkheden om haar in de toekomst te versterken aan de hand van concrete aanbevelingen.

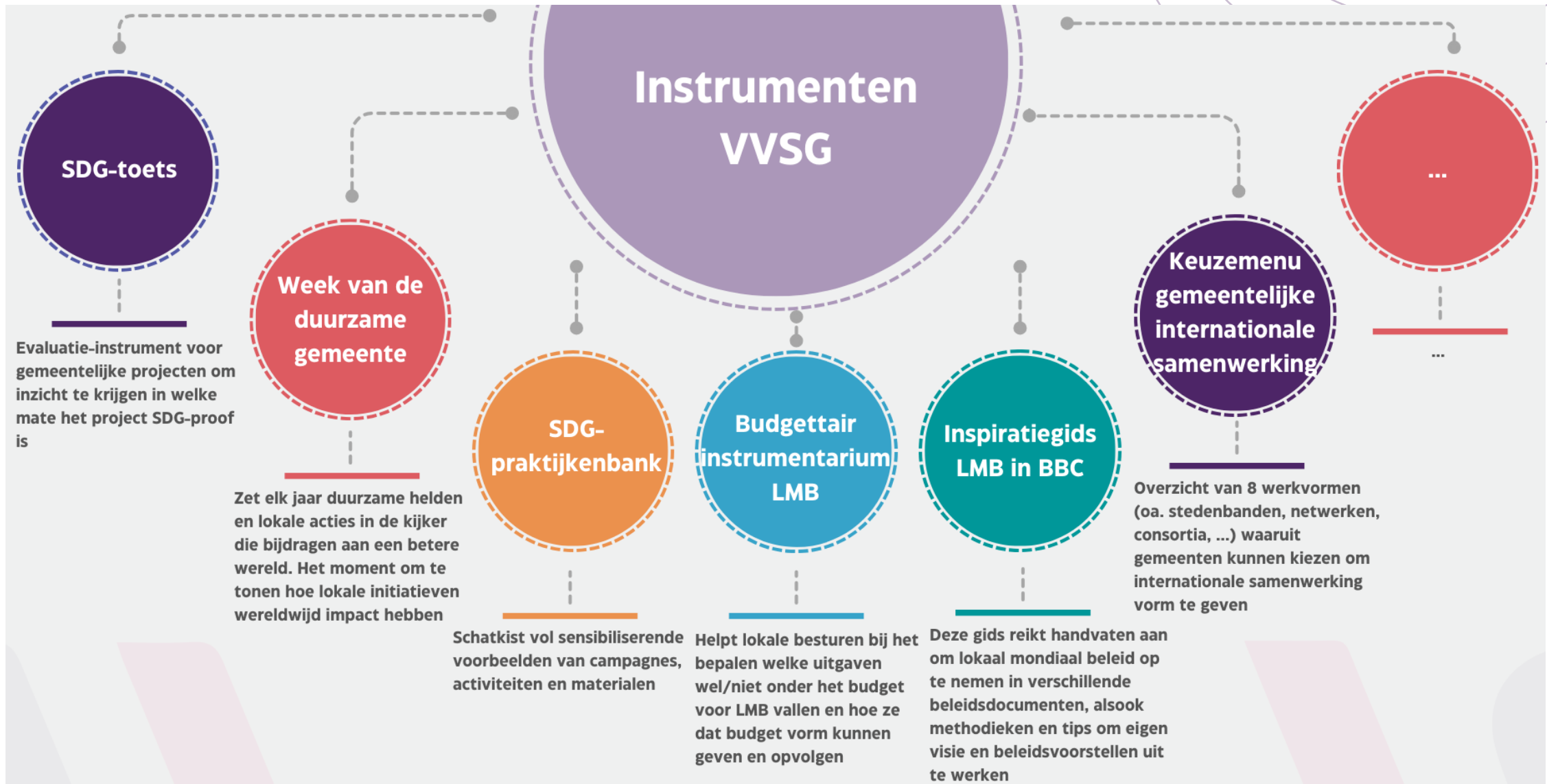
1. Rol en ondersteuning VVSG

Gerichte ondersteuning door VVSG maakt het verschil tussen inspiratie en implementatie. Door kennis te bundelen en te vertalen naar toepasbare instrumenten en begeleiding op maat, verkleint VVSG de kloof tussen ambitie en uitvoering. Ze overbruggt de uiteenlopende startposities en capaciteiten van gemeenten, versnelt de opschaling van goede praktijken en bewaakt een minimale kwaliteitsstandaard. Als schakel tussen lokale besturen en bovenlokale kaders zorgt VVSG bovendien voor coherentie, continuïteit en monitoring over legislaturen heen. Zonder deze hefboom dreigen zowel kwantiteits- als kwaliteitsverlies.

1. Rol en ondersteuning VVSG

Greep uit het aanbod instrumenten

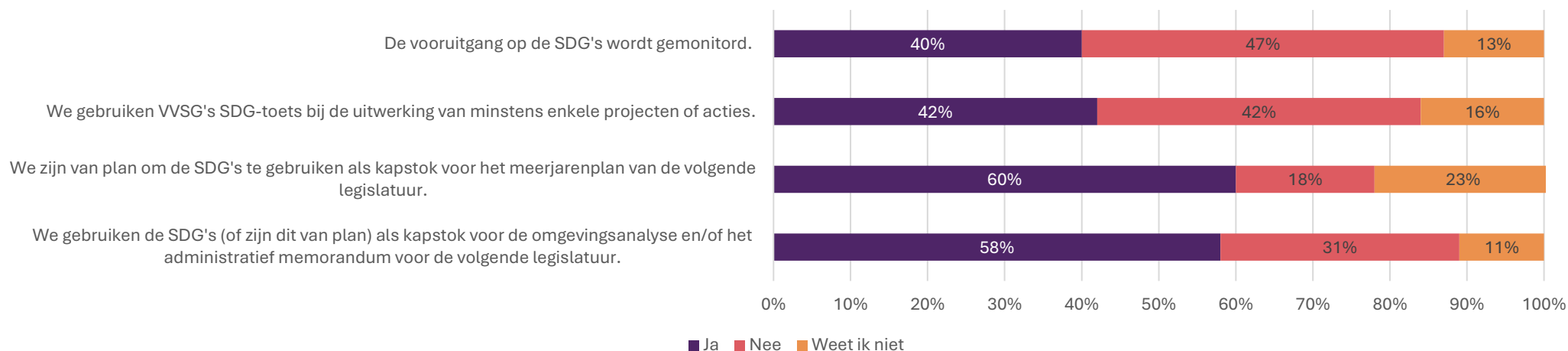

1. Rol en ondersteuning VVSG

Brede opname van de instrumenten in het beleidsplanningsproces

Verschillende van de door de VVSG ontwikkelde en ingezette instrumenten hebben hun doorwerking gekend in de beleidsplanningsprocessen (vb. omgevingsanalyse, bestuursakkoord, meerjarenplan, ...). Met behulp van publicaties, inspiratiedossiers en tools rond LMB en de SDG's konden lokale besturen acties ontwikkelen en opnemen in hun meerjarenplan. Dit zorgde voor een meetbare impact (zie figuur).

Hoe stemt jouw bestuur het beleidsplanningsproces af op de SDG's?

Bron: Resultaten bevraging SDG's en lokaal mondiaal beleid 2024

1. Rol en ondersteuning VVSG

Belang bij de lokale doorvertaling van de SDG's en het LMB

Onderstaande citaten tonen aan dat de VVSG een **sleutelrol speelt in de vertaling van de SDG's en het LMB naar de lokale praktijk**. Lokale besturen geven aan dat de ondersteuning van de VVSG de SDG's begrijpelijk en toegankelijk maakt en hun lokaal mondiaal beleid versterkt. Voor beide thema's is dit essentieel, maar voor LMB des te meer, aangezien de middelen hiervoor bij veel lokale besturen zeer beperkt zijn (mediaan = 0,175 VTE per lokaal bestuur).

“De SDG's zijn een moeilijk thema om te vertalen naar het lokaal niveau. De VVSG maakt het begrijpbaar en toegankelijk. De VVSG spreekt de taal van de lokale besturen.”

Bron: Focusgroep lokale besturen SDG's

“De ondersteuning van de VVSG draagt bij tot de versterking van ons lokaal mondiaal beleid.”

Bron: Focusgroep lokale besturen lokaal mondiaal beleid

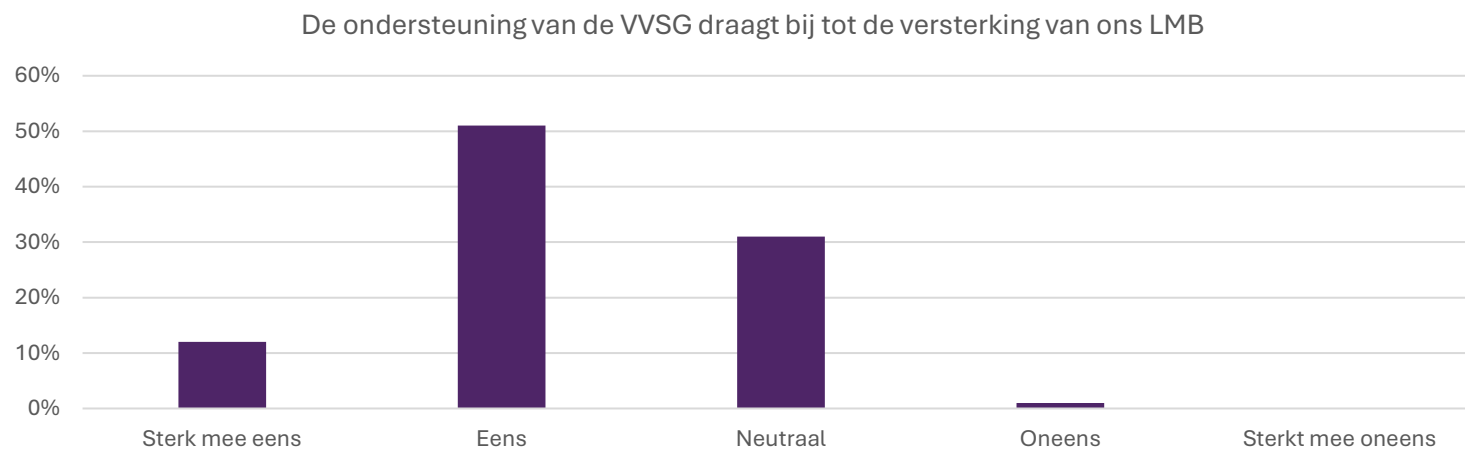

1. Rol en ondersteuning VVSG

Belang bij de lokale doorvertaling van de SDG's en het LMB

Enkele belangrijke rollen van de VVSG bij de doorvertaling van de SDG's en het LMB zijn:

- Het delen van goede praktijken met de steden en gemeenten (bv. via webinars, publicaties, lerende netwerken, ...);
- Klankbord zijn voor lokale besturen, zeker wanneer de middelen voor LMB minimaal zijn. Deze lokale besturen zoeken naar manieren om, ondanks beperkte budgetten en personeelsinzet, toch acties te formuleren rond LMB en de SDG's. Onderstaande grafiek geeft de meerwaarde weer in ondersteuning voor LMB. 63% van de lokale besturen vindt dat de VVSG-ondersteuning hun LMB versterkt.

Bron: Resultaten bevraging SDG's en lokaal mondiaal beleid 2025

1. Rol en ondersteuning VVSG

Kwaliteits- en kwantiteitsverlies bij wegvallen werking VVSG

Tijdens deze evaluatie hebben wij de lokale besturen bevraagd over de mogelijke gevolgen van het wegvallen van de VVSG-werking rond deze thema's. Uit de antwoorden blijkt dat dit zou leiden tot zowel een verlies aan kwaliteit als aan kwantiteit:

- **Kwaliteit:**
 - Belangrijkste klankbord voor deze thema's voor lokale besturen valt weg.
 - Minder uitwisseling tussen lokale besturen
- **Kwantiteit:**
 - Nieuwe beleidsploegen of administratie missen de kennis en expertise die de VVSG doorheen de jaren heeft opgebouwd en deelt met de steden en gemeenten.
 - Minder lokale besturen die zich zullen engageren om rond deze thema's te werken.

“Lokale besturen zijn ook professionele plantrekkers, dus de acties overleven wel. Maar VVSG geeft er veel meer gewicht en kennis aan.”

Bron: Focusgroep lokale besturen LMB

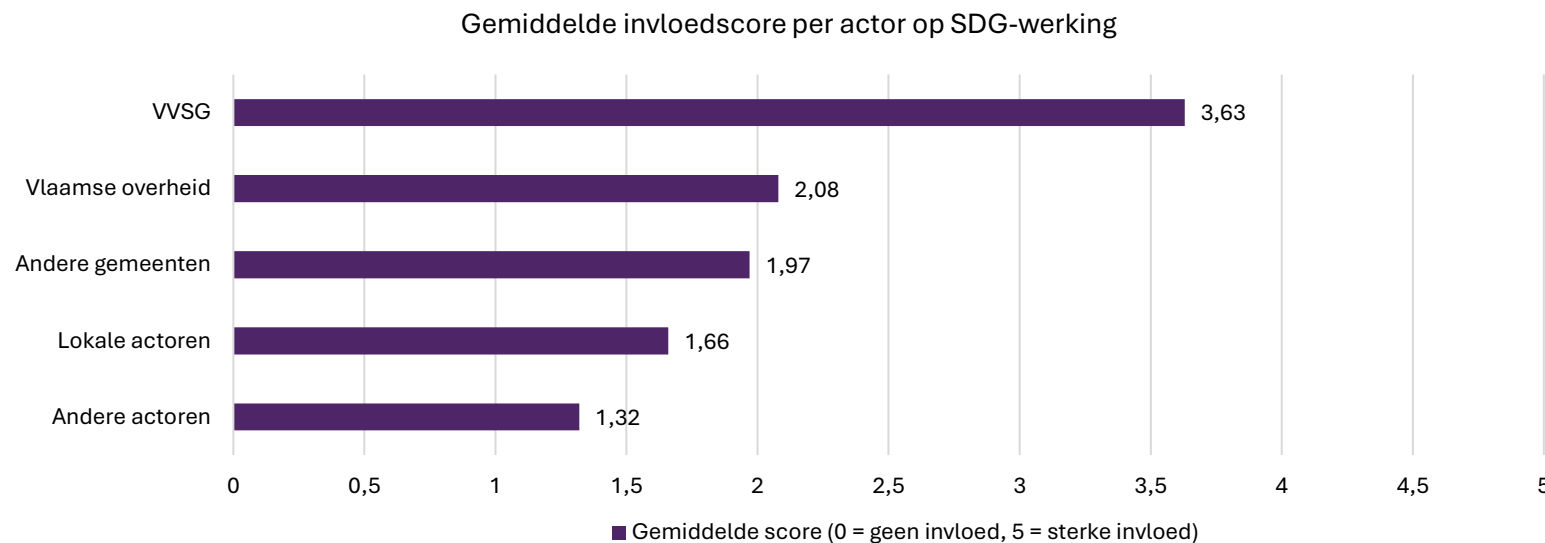

1. Rol en ondersteuning VVSG

Kwaliteits- en kwantiteitsverlies bij wegvallen VVSG

De onderstaande grafiek toont aan dat de **VVSG**, ten opzichte van andere betrokken actoren die rond de SDG's werken, **de grootste impact** heeft.

Met een gemiddelde invloedsscore van 3,63 wordt haar rol als inspirator, ondersteuner en motivator erkend.

Bron: Resultaten bevraging SDG's en lokaal mondiaal beleid 2025

1. Rol en ondersteuning VVSG

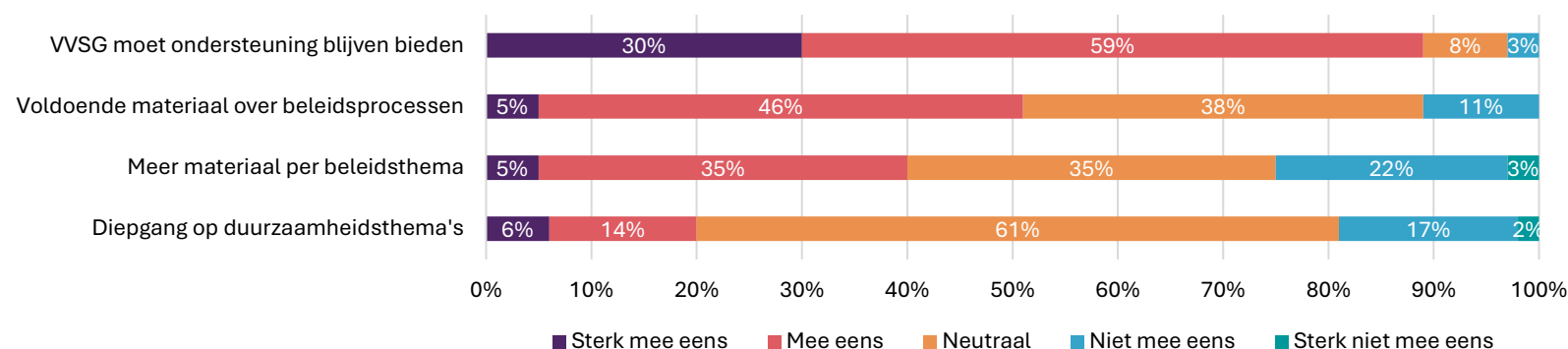
Toekomstvisie

De gemeenten ondersteunen in hun acties én het **verankeren van de SDG's en het LMB in het regulier beleid** blijft een cruciale rol van VVSG. **89% van de besturen vraagt expliciet om ondersteuning te behouden.**

De rol en ondersteuning van VVSG kan op volgende drie manieren verder versterkt worden:

- In de komende jaren kan VVSG zich meer focussen op het **wijdverspreiden en toepassen van de ontwikkelde tools/instrumenten** en in verhouding minder op het ontwikkelen ervan.
- De VVSG kan zich meer toespitsen op besturen waar de implementatie van de SDG's & het LMB nog kan groeien.
- Als verbeterpunt vanuit de lokale besturen komt de vraag naar **gedifferentieerde ondersteuning** tussen beginnende en gevorderde besturen. Lokale besturen geven aan dat de tools voor sommigen te algemeen of arbeidsintensief voor anderen zijn.

Verwachtingen lokale besturen omtrent toekomstige ondersteuning

2. Inhoudelijke focus

De aandacht voor de SDG's is de afgelopen jaren sterk gegroeid. Veel lokale besturen gebruiken ze inmiddels als leidraad in hun bestuursakkoorden en meerjarenplannen. Tegelijkertijd blijft er behoefte aan gerichte inhoudelijke ondersteuning rond specifieke thema's zoals duurzaam aankoopbeleid en de toekomst na Agenda 2030. In dit deel wordt de inhoudelijke werking van de voorbije jaren positief geëvalueerd, met gerichte aanbevelingen voor de toekomst.

2. Inhoudelijke focus

Visie: Agenda 2030 als kompas voor lokaal mondiaal beleid

Lokale besturen die hun beleid afstemmen op de 17 SDG's tonen aandacht voor zowel lokale noden als mondiale verantwoordelijkheid. De doelstelling van mondiaal beleid is **internationale rechtvaardigheid**: als een actie niet bijdraagt aan internationale rechtvaardigheid, dan gaat het niet om mondiaal beleid.

Lokaal mondiaal beleid (LMB) is een coherent, transversaal en gemeentebreed beleid dat bijdraagt aan internationale rechtvaardigheid.

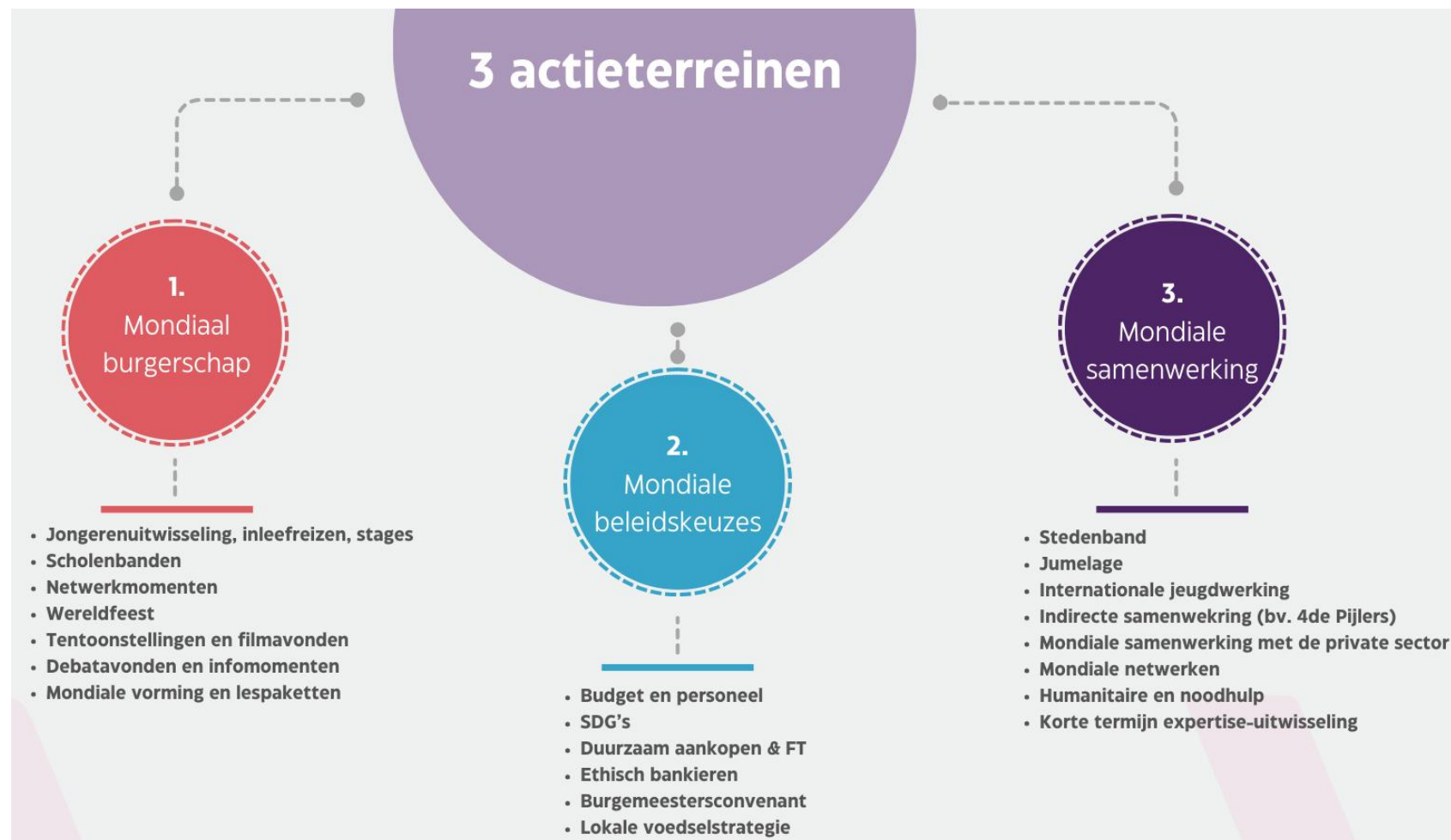
- **Coherent**: De verschillende acties en keuzes van het bestuur zijn op elkaar afgestemd.
- **Transversaal**: De acties zijn ingebed in de hele organisatie, over diensten en beleidsdomeinen heen.
- **Gemeentebreed**: Samenwerking met scholen, bedrijven, burgers, middenveldorganisaties, ... om het beleid vorm te geven.

2. Inhoudelijke focus

Lokaal mondiaal beleid bestaat uit 3 actieterreinen

Die internationale rechtvaardigheid kan bereikt worden via 3 actieterreinen: mondiaal burgerschap, mondiale beleidskeuzes en mondiale samenwerking.

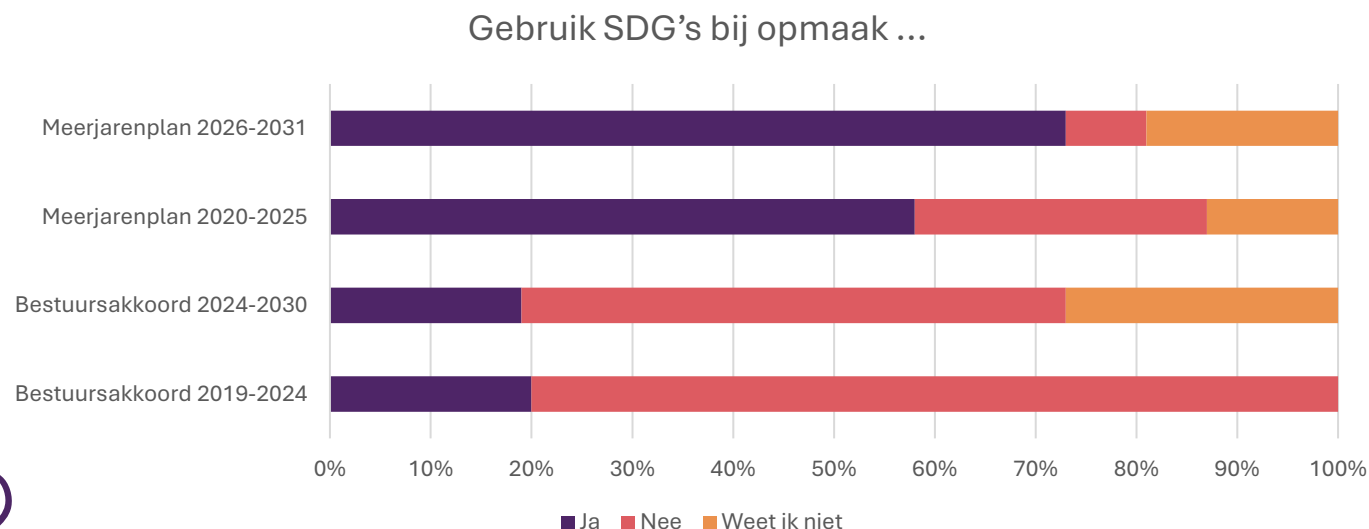

2. Inhoudelijke focus

Sterk gegroeide aandacht voor SDG's

De SDG's zijn stevig verankerd in de meerjarenplanning van lokale besturen dankzij de ondersteuning van VVSG. Doorheen de jaren is de aandacht voor deze duurzame ontwikkelingsdoelen sterk toegenomen, wat wijst op een groeiend bewustzijn en engagement bij steden en gemeenten.

- In de meerjarenplanning 2020–2025 integreerde 60% van de lokale besturen de SDG's. Voor de periode 2026–2031 geeft zelfs 73% aan hiermee aan de slag te willen gaan. Een ruime meerderheid stelt dat dit zonder de ondersteuning van de VVSG niet mogelijk was geweest (zie grafiek).
- Lokale besturen zijn essentieel voor de realisatie van Agenda 2030

“We kunnen 65% van de SDG-subdoelstellingen niet realiseren zonder actieve betrokkenheid van en coördinatie met lokale en regionale overheden.”

Bron: OESO, A Territorial Approach to the SDG's

Bron: Resultaten bevraging SDG's en lokaal mondiaal beleid 2025

2. Inhoudelijke focus

Voorbeelden van ambitieuze integratie in het meerjarenplan

Op vlak van inhoudelijke focus heeft de VVSG grote impact bereikt zowel op vlak van de SDG's als het LMB. Enkele praktijkvoorbeelden om dit te illustreren:

Een groeiend aantal lokale besturen integreert de SDG's steeds **grondiger en ambitieuzer in hun meerjarenplanning**. Waar in de vorige legislatuur de SDG's vaak nog als een label werden toegevoegd, zien we nu dat steeds meer gemeenten hun beleid daadwerkelijk vormgeven vanuit deze duurzame ontwikkelingsdoelen. Het voorbeeld van de gemeente Heuvelland hieronder, waar de VVSG de nodige ondersteuning en instrumenten leverde, illustreert deze evolutie treffend.

De gemeente Heuvelland gebruikte de 5 P's (people, planet, prosperity, partnership en peace) als hun strategische doelstellingen en de SDG's als hun beleidsdoelstellingen. Op basis van burgerparticipatie, interne analyse en het bestuursakkoord werden 500 acties geclusterd in 10 SDG's en vertaald naar 29 actieplannen. Zelfs het exploitatiebudget van het gelijkblijvend beleid werd gecodeerd volgens de SDG's, waardoor Heuvelland met één druk op de knop zicht heeft op de SDG-impact van hun volledige begroting. Deze doorgedreven integratie toont hoe de SDG's structureel kunnen ingebed worden in lokaal beleid.

“Cijfers over de SDG's in de meerjarenplannen zijn heel sterk dankzij de werking van de VVSG”

Bron: Focusgroep provincies

2. Inhoudelijke focus

Voorbeeld van ambitieuze integratie in de omgevingsanalyses

Naast de integratie van de 5P's in de meerjarenplanning, gebruiken steeds meer lokale besturen dit kader ook bij het **opstellen van hun omgevingsanalyse**. Gemeenten zoals Oosterzele, Kortenberg, Scherpenheuvel-Zichem, Lennik, Beersel en Wingene-Ruiselede tonen hoe de 5P's richtinggevend kunnen zijn in het bredere beleidsproces.

De 5 P's		De SDG's					Thema's
Verminderen van armoede en honger en bewerkstelligen van gelijkheid en waardigheid	People	1 GEEN ARMOEDE	2 GEEN HONGER	3 GOEDE GEZONDHEID EN WELZIJN	4 KWALITEITS-ONDERWIJS	5 GENDER-GELIJKHEID	Sociaal
Verzekeren van een welvarend en bevredigend leven in harmonie met de natuur	Prosperity	7 BETALBAAR EN DUURZAAM ENERGIE	8 EERLIJK WERK EN ECONOMISCHE GROEI	9 INDUSTRIE, INNOVATIE EN INFRASTRUCTUUR	10 ONGELIJKHEID VERMINDEREN	11 DUURZAME STEDEN EN GEMEENSCHAPPEN	Economisch
Beschermen van de natuurlijke grondstoffen en het klimaat voor toekomstige generaties.	Planet	6 SCHOOON WATER EN SANITAIR	12 VERANTWOORDE CONSUMPTIE EN PRODUCTIE	13 KLIMAATACHTIE	14 LEVEN IN HET WATER	15 LEVEN OP HET LAND	Milieu en klimaat
Het bevorderen van een vreedzame, rechtvaardige en inclusieve samenleving.	Peace	16 VREDE, VEILIGHEID EN STERKE PUBLIEKE DIENSTEN					Veiligheid en publieke dienstverlening
Inzetten op een solide mondiaal partnerschap.	Partnership	17 PARTNERSCHAP OM DOELSTELLINGEN TE BEREIKEN					Partnerschappen

Bron: Omgevingsanalyse Oosterzele, SDG's als kader, 2024

“5 P's in omgevingsanalyse en meerjarenplan was er waarschijnlijk niet gekomen zonder de VVSG.”

Bron: Focusgroep lokale besturen SDG's (Eeklo)

2. Inhoudelijke focus

Positieve evolutie in deelnemersaantal 'Week van de Duurzame Gemeente'

Het succes van publiekscampagne Week van de Duurzame Gemeente illustreert dat steeds meer lokale op een steeds diepgaandere manier met de SDG's werken:

Sinds 2018 zijn er **jaarlijks meer dan 100 deelnemende gemeenten aan de Week van de Duurzame Gemeente** (bron: Conceptnota samenwerking VVSG vzw bij verankering internationale ontwikkelingsagenda in Vlaanderen). Vorig jaar, in 2024, ondersteunde de VVSG gemeenten met tips & tools rond 'lokaal beleid SDG-proof' en een webinar, wat leidde tot concrete interne acties. Zo gebruikte Brasschaat de campagne om de duurzaamheidsreflex van haar medewerkers te versterken in aanloop naar de nieuwe legislatuur, en in Genk kwam de SDG-agenda expliciet op tafel bij de strategische beleidsceel. **Meer dan 180 Vlaamse gemeenten namen deel aan de campagne**, wat de brede mobilisatie illustreert. De ondersteuning is structureel: VVSG levert een campagnehandleiding, kant-en-klare materialen (o.a. vlaggen, socialmediakits, heldenaffiches), perswerking en een duidelijk stappenplan (bron: Dit was de Week van de Duurzame Gemeente 2024).

Dit jaar, in 2025, wordt er 10 jaar Agenda 2030 gevierd. Tijdens dit feestjaar worden de SDG's op maat van lokale besturen (SDG 11) in de verf gezet. Rond dit thema heeft de VVSG reeds een publicatie geplaatst rond 'quick wins' en 'big wins' om als lokaal bestuur vooruitgang te boeken op de SDG 11 (bron: Campagnehandleiding Week van de Duurzame Gemeente 2025).

De VVSG is niet enkel sterk in tools, maar zeker ook in netwerk, visibiliteit, urgentie, ... (vb. Week van de Duurzame Gemeente)

Bron: interview Marie Bourgeois (SPW)

11 DUURZAME STEDEN
EN
GEMEENSCHAPPEN

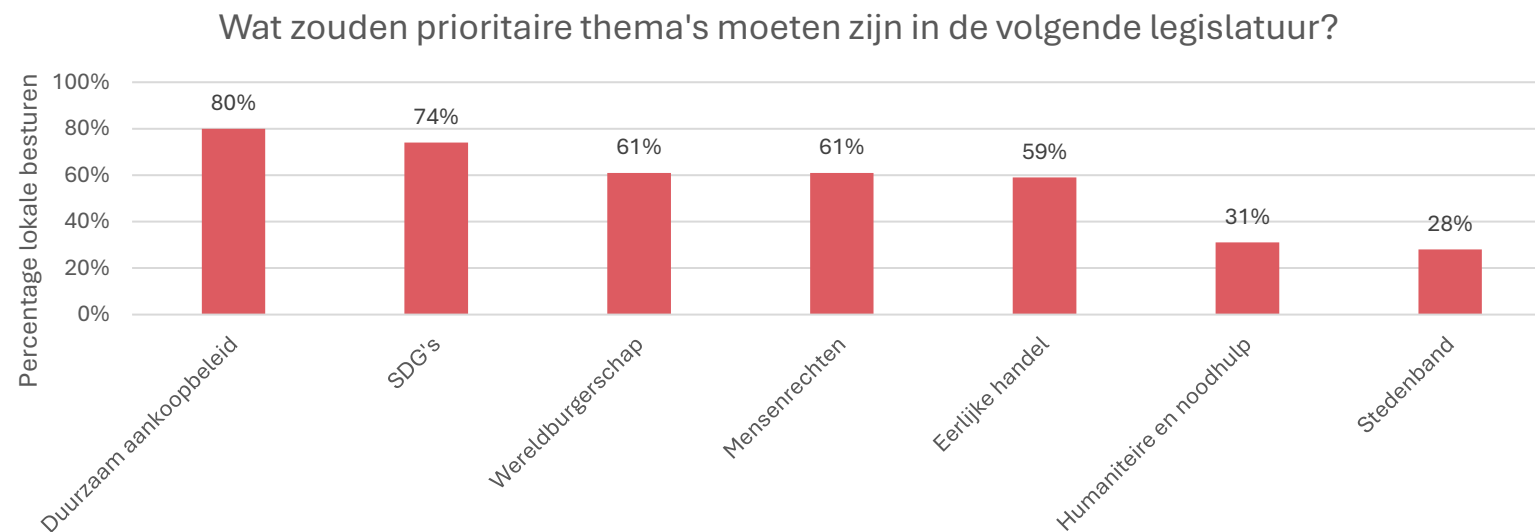
2. Inhoudelijke focus

Vraag naar gerichte ondersteuning op specifieke thema's

Met het oog op de toekomst vragen lokale besturen om meer **gerichte ondersteuning van de VVSG**. Vooral de behoefte aan thematische verdieping groeit: 40% van de besturen geeft aan nood te hebben aan een meer specifieke toepassing van de SDG's binnen concrete beleidsdomeinen.

Naast duurzaam aankoopbeleid en de SDG's vragen lokale besturen meer aandacht voor wereldburgerschap, mensenrechten, eerlijk handel, humanitaire en noodhulp en stedenbandwerking (zie onderstaande grafiek) (bron:

Resultaten bevraging SDG's en lokaal mondiaal beleid 2025, 12 mei 2025).

Bron: Resultaten bevraging SDG's en lokaal mondiaal beleid 2024

2. Inhoudelijke focus

Aanbevolen prioriteiten – Duurzaam aankoopbeleid

Op basis van de verzamelde informatie uit documentanalyse en interviews schuift IDEA de volgende inhoudelijke prioriteiten naar voor:

1. Duurzaam aankoopbeleid

- Wat?
 - Duurzaam aankoopbeleid houdt in dat lokale besturen milieu-, sociale en economische criteria integreren in elke fase van het aankoopproces en streven naar oplossingen met zo klein mogelijke milieu-impact over de volledige levenscyclus onder sociaal verantwoorde voorwaarden.
- Versterkende rol van de VVSG:
 - Vraag van lokale besturen om te voorzien in voorbeeldbestekken en -clausules voor verschillende productgroepen, aankoopdiensten te betrekken en beïnvloeden, ...
 - De VVSG kan de Vlaamse markt gebruiken als hefboom, bv. door goede praktijken te verzamelen van lokale besturen die een duurzaam aankoopbeleid voeren of door lokale besturen in contact te brengen met Vlaamse bedrijven wiens producten positief beoordeeld worden op sociale en milieuaspecten.

*Gemeenten zien duurzaam
aankoopbeleid als tastbaar bewijs
van impact.*

Bron: interview Bianca De Wolf (Faire Gemeente)

2. Inhoudelijke focus

Aanbevolen prioriteiten – SDG-monitoring en -rapportage

2. SDG-monitoring en -rapportage

- Wat?
 - SDG-monitoring betekent dat een lokaal bestuur de voortgang op de 17 SDG's systematisch meet met indicatoren die gekoppeld zijn aan acties uit de meerjarenplanning. SDG-rapportage vertaalt die metingen in periodieke, transparante terugkoppeling aan college/gemeenteraad, zodat op resultaten kan worden bijgestuurd.
- Versterkende rol van de VVSG:
 - Momenteel gebruikt slechts 20% van de lokale besturen de SDG's als kader voor monitoring en rapportering. Voor de komende legislatuur (2026–2031) geeft 55% aan nog niet te weten hoe ze dit zullen aanpakken. De VVSG kan hier een versterkende rol spelen door het aanreiken van tools, praktijkvoorbeelden en methodieken die bijdragen aan betere beleidscoherentie, gerichte inzet van middelen en sneller inzicht in wat werkt.
 - Er is een groeiende trend richting duurzaamheidsrapportering, mede door de Europese verplichting voor bedrijven die er mogelijk ook voor lokale besturen komt. De ondersteuning van VVSG bij SDG-monitoring en rapportering vormt een belangrijke aanzet in deze evolutie.

2. Inhoudelijke focus

Aanbevolen prioriteiten – ‘Wat na Agenda 2030?’

3. ‘Wat na ‘Agenda 2030?’

- Wat?
 - Het jaar 2030 komt dichterbij en lokale besturen richten zich tot de VVSG met de vraag: “Wat na Agenda 2030?”. Op heden wordt er verkend hoe de onafgewerkte SDG-opgaven versneld kunnen worden en vertaald naar een opvolgagenda.
- Versterkende rol van de VVSG:
 - In komend najaar (09/2025 – 09/2027) start de OESO met de opstart van een programma rond ‘SDG localization’. Het doel van dit programma bevat (1) het ontwikkelen van een SDG-indicator framework, (2) de evaluatie van Agenda 2030 en als laatste (3) het vormgeven van de ‘Post-2030 Agenda’. **In dit programma wil de OESO een belangrijke rol geven aan de VVSG om haar inzichten richting de toekomst mee te geven.** Deze inzichten kan de VVSG meenemen in haar werking richting de Vlaamse steden en gemeenten. De actieve betrokkenheid van Vlaamse lokale besturen in het ontwerp van de Post Agenda 2030 kan leiden tot meer haalbare, afgestemde en geïntegreerde doelstellingen (bron: interview Stefano Marta (OECD)).

2. Inhoudelijke focus

Aanbevolen prioriteiten – Lokaal omgaan met internationale conflicten

4. Lokaal omgaan met internationale conflicten (Gaza, Israël, Oekraïne, ...)

- Wat?
 - Op vandaag zijn er heel wat internationale conflicten aan de gang. Deze laten zich lokaal voelen: denk aan migratie, solidariteitsacties, spanningen binnen gemeenschappen of vragen van burgers over internationale gebeurtenissen. Lokale besturen staan dicht bij hun inwoners en spelen een sleutelrol in het duiden, verbinden en ondersteunen.
- Versterkende rol van de VVSG:
 - Lokale besturen hebben hier vragen over en kijken naar de VVSG om hen hierbij te ondersteunen vanuit een neutrale blik:
 - Hoe ga je als lokaal bestuur om met vragen omtrent boycot van producten uit Israël, het uithangen van de vredesvlag of het toekennen van noodhulp?
 - Hoe organiseer je je als lokaal bestuur bij aankomst van Oekraïners in je stad of gemeente?
 - ...
 - De VVSG kan thematische vormingen organiseren zoals opleidingen en themadagen rond wereldburgerschap, conflictgevoelige communicatie, en internationale solidariteit.

3. VVSG als partner van ...

Agenda 2030 vormt het kompas, met het Vlaams beleid als gids waar VVSG actief aan meewerkt. Partnerschappen maken het mogelijk om deze koers ook daadwerkelijk in de praktijk te brengen. In dit deel lichten we toe hoe VVSG, in het kader van de strategische doelstelling uit de beleidsnota van minister-president Diependaele, bestaande en potentiële samenwerkingen met de Vlaamse overheid, (semi-)publieke instellingen, provincies en internationale organisaties verder kan versterken – met meerwaarde voor Vlaanderen

3. VVSG als partner van Vlaams beleid

Agenda 2030 als kompas, Vlaams beleid als gids

Vanuit de beleidsnota ondersteuning Vlaamse Regering, Rampenschade, Buitenlands Beleid, Ontwikkelingssamenwerking en Internationaal Ondernemen worden er 7 strategische doelstellingen geformuleerd.

- Één daarvan, SD4, focust op een waardegedreven en solidair beleid, waaronder ook de werking rond de SDG's en het LMB valt.

‘Vanuit Vlaamse expertise voeren we een waardegedreven en solidair buitenlands beleid dat bijdraagt aan de bevordering van mensenrechten en democratie en de realisatie van Agenda 2030 in ontwikkelingslanden.’ (SD4)

Onder deze strategische doelstelling vallen 5 operationele doelstellingen. Waaronder OD 4.5:

De internationale ontwikkelingsagenda is verankerd in Vlaanderen

Deze operationele doelstelling omvat het volgende:

- Gezien de mondiale uitdagingen draagt Vlaanderen, op een realistische manier en uit welbegrepen eigenbelang, bij aan de verankering van de internationale ontwikkelingsagenda in Vlaanderen.
- Ik ondersteun daartoe gericht een aantal organisaties in Vlaanderen (o.m. VVSG, VVOB,...) die, door hun specifieke expertise en impact, bijdragen aan een duurzame en internationaal rechtvaardige maatschappij. We communiceren over de resultaten van het Vlaams beleid, zoals o.m. over het door Vlaanderen gefinancierde Wereld Epidemiologisch Congres in Kaapstad of onze nieuwe samenwerking met Marokko. Met betrekking tot de Vlaams-Mozambikaanse samenwerking tonen we hoe de Vlaamse ontwikkelingssamenwerking de link legt tussen gezondheid en klimaat.

3. VVSG als partner van Vlaams beleid

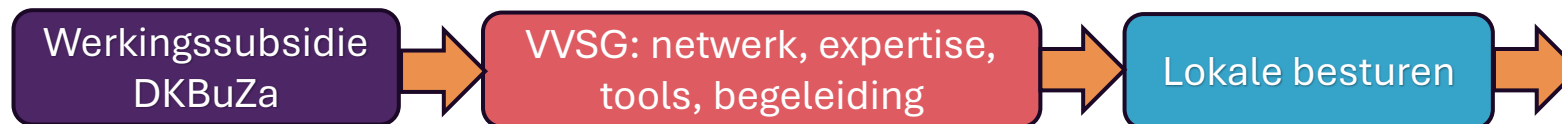
Agenda 2030 als kompas, Vlaams beleid als gids

De lokale besturen worden voor Vlaanderen als prioritaire partner gezien:

“Voor Vlaanderen zijn de lokale overheden een prioritaire partner voor de coherente en holistische implementatie van de 2030 Agenda voor Duurzame Ontwikkeling.” (VSDO4)

De Werkingssubsidie van DKBuZa stelt de VVSG in staat om haar netwerk, expertise, tools en begeleiding in te zetten voor lokale besturen. Dankzij die ondersteuning boekt Vlaanderen, maar ook België, **goede resultaten en profilering op internationaal niveau**. Zo leverde de VVSG in 2023 een concrete bijdrage aan de VNR-rapportering van België op het HLPF (High-Level Political Forum on Sustainable Development), onder meer via het hoofdstuk over de rol van lokale besturen.

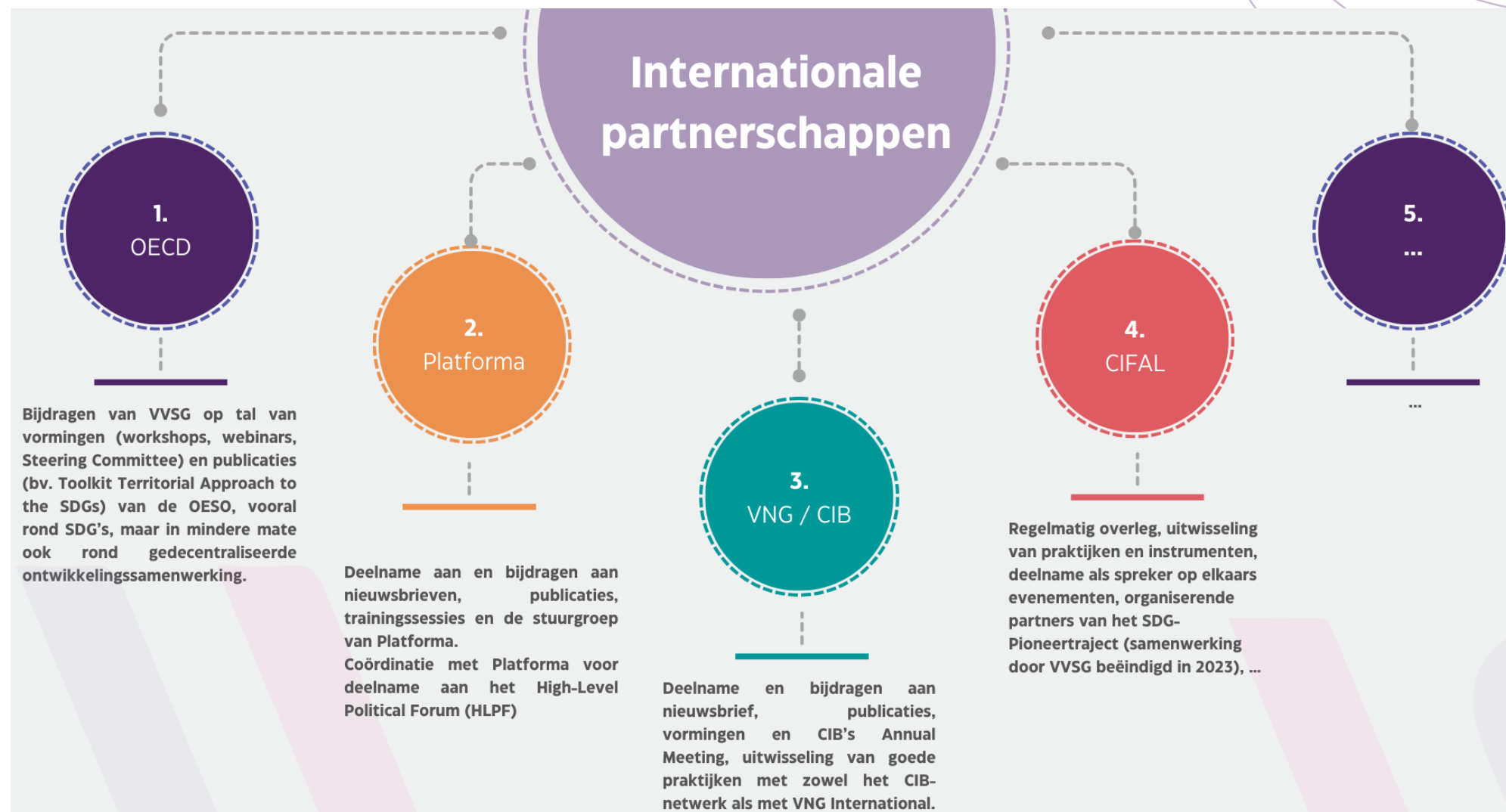

- Verankering Agenda 2030 in beleid lokale besturen
- Realisatie Agenda 2030 in ontwikkelingslanden via LMB
- Gemeentelijke impact op duurzame ontwikkeling
- Internationale profilering als duurzame en solidaire regio
- Brede kennisdeling en innovatieve themawerking

3. VVSG als partner van internationale organisaties

Greep uit de internationale partnerschappen op vandaag

3. VVSG als partner van internationale organisaties

VVSG als koploper en pionier op het internationale niveau

De VVSG heeft partnerschappen met veel internationale organisaties zoals de OESO, Platforma, ... Deze organisaties zijn het eens over het feit dat de VVSG de **koploper en pionier** is op het internationale niveau. Onderstaande quote van de OECD illustreert dit.

Volgens deze internationale organisaties blinkt de VVSG uit in de volgende domeinen:

- innovatieve en sterke communicatie van de SDG's naar lokale besturen en burgers;
- delen van goede praktijken en aanreiken van concrete tools inzake de SDG's en gemeentelijke internationale samenwerking.

“VVSG is one of the most advanced organisations in comparison with other umbrella organizations.”

Bron: : [interview Stefano Marta \(OECD\)](#)

VVSG als partner van internationale organisaties

Essentiële partner op internationaal niveau voor het versterken van gemeentelijke internationale samenwerking en lokale implementatie van de SDG's

De internationale organisaties willen de VVSG als partner behouden omwille van hun:

- betrouwbaarheid als partner (vb. actieve tussenkomsten op het High-Level Political Forum en OESO-conferenties; publicaties op websites van OESO, ESDN en VN-organisaties) (bron: Conceptnota samenwerking VVSG bij verankering internationale ontwikkelingsagenda in Vlaanderen, 2025).
- actieve rol in SDG-rondetafelgesprekken;
- kennisdeling naar andere organisaties
 - bv. De bijdrage die de VVSG levert aan Platforma en CIB (bv. tijdens de CIB annual meeting, waar koepelverenigingen, experts en partners van over de hele wereld tendensen, ervaringen en praktijken bespreken inzake gemeentelijke internationale samenwerking en de SDG's).
 - bv. De koepelorganisatie voor steden en gemeenten in Letland organiseerde, geïnspireerd door de VVSG, ook een 'Week van de duurzame gemeente' (bron: European Territories Localise the SDGs. Getting local SDG actions onto the fast track, 2025).

De VVSG vertaalt de inzichten uit deze partnerschappen naar lokale besturen, onder meer via nieuwe projecten voor Vlaamse steden en gemeenten. Via Platforma worden online opleidingen en hulpmiddelen aangeboden, zodat lokale besturen – binnen én buiten de EU – van elkaar kunnen leren en ervaringen kunnen uitwisselen.

Via haar internationale partners komt VVSG ook in aanraking met nieuwe organisaties. Zo kregen we van Platforma de aanbeveling om VVSG in contact te stellen met 'Global Taskforce of local and regional governments'. Deze taskforce brengt internationale netwerken van lokale overheden samen om samen hun belangen te verdedigen in wereldwijde beleidsbesprekingen.

De VVSG is één van de meest actieve leden. Zowel tijdens fysieke als digitale activiteiten.

Bron: interview Finn Speulman (VNG/CIB)

3. VVSG als partner van economische actoren, kennisinstellingen en NGO's

Versterken van bestaande partnerschappen

Naast haar internationale werking onderhoudt de VVSG ook partnerschappen met (semi-)publieke organisaties, kennisinstellingen en andere actoren. De focus ligt daarbij niet op het uitbreiden van het aantal samenwerkingen, maar op het versterken van de bestaande partnerschappen en het maximaliseren van hun meerwaarde voor het Vlaamse (lokale) landschap. Concreet zien we volgende pistes:

- **Rechtstreekse partnerschappen met 'economische' actoren:** Dit biedt mogelijkheden om strategische samenwerkingen te verdiepen, bijvoorbeeld met organisaties zoals Flanders Investment & Trade (FIT) of VOKA. Het opent perspectieven voor de VVSG om haar netwerk uit te breiden en nieuwe vormen van samenwerking te verkennen, met een positieve impact op het bredere Vlaamse beleidsveld.
- **Partnerschappen met kennisinstellingen:** De VVSG werkt momenteel nauw samen met universiteiten en hogescholen. Als expert in het werkveld geeft ze daar regelmatig lezingen en ontvangt jaarlijks stagiaires uit deze instellingen. Deze samenwerkingen leveren waardevolle inzichten op die de VVSG kan gebruiken om haar werking te versterken. (bv. opmaak van beleidsrapport Week van de Duurzame Gemeente met analyse van communicatiestrategie en bijhorende aanbevelingen, 2024).

3. VVSG als partner van economische actoren, kennisinstellingen en NGO's

Versterken van bestaande partnerschappen (vervolg)

Naast haar internationale werking onderhoudt de VVSG ook partnerschappen met (semi-)publieke organisaties, kennisinstellingen en andere actoren. De focus ligt daarbij niet op het uitbreiden van het aantal samenwerkingen, maar op het versterken van de bestaande partnerschappen en het maximaliseren van hun meerwaarde voor het Vlaamse (lokale) landschap. Concreet zien we volgende pistes:

- **Partnerschappen met andere regio's in België:** UVCW (Union des Villes et Communes de Wallonie) vervult in Wallonië een gelijkaardige rol als VVSG in Vlaanderen, namelijk als koepelorganisatie voor lokale besturen. Vlaanderen loopt voorop in de toepassing van de SDG's binnen het lokale beleid. VVSG stimuleert daarom ook andere Belgische regio's om de SDG's te integreren als beleidskader en biedt inspiratie voor duurzame lokale acties.

Heel inspirerend hoe de tools en ondersteuning van de VVSG zijn uitgewerkt en vertaald naar de praktijk.

Zowel rond meerjarenplanning, internationale samenwerking als verduurzamen van projecten, ...

Bron: interview Marie Bourgeois (SPW)

- **Partnerschappen met NGO's:** De VVSG krijgt regelmatig vragen tot samenwerking. Zo is Faire Gemeente vragende partij om een formele samenwerking aan te gaan met de VVSG en wil Plan International in 2026 samen het project 'jongerenparticipatie aan lokaal mondiaal beleid' uitvoeren. Zo zou de VVSG haar kennis en inzet voor lokaal mondiaal beleid verder kunnen versterken.

3. VVSG als partner van de provincies

Sterke wisselwerking tussen VVSG en provincies

Tot slot richten we de aandacht op een belangrijke partner van de VVSG: de provincies. Zij vervullen vandaag onder meer volgende taken in het kader van de SDG's en het LMB:

- Ze voeren kennismakingsgesprekken uit bij nieuwe LMB-ambtenaren om hen wegwijs te maken in werking met provincies en VVSG;
- Daarnaast doen ze één-op-één ondersteuning bij de lokale besturen rond de SDG's en het LMB.

Deze taken worden niet in elke provincie (even sterk) uitgevoerd, omdat het capaciteitsverschil per provincie sterk verschilt. De VVSG fungeert daarom als **Vlaamse hefboom** om de ondersteuning en kennis meer Vlaamsbreed uit te rollen.

De VVSG speelt een belangrijke rol door praktijken uit sterk georganiseerde provincies rond LMB- en SDG-beleid (zoals in West- en Oost-Vlaanderen) op te pikken en door te geven aan de rest van de Vlaamse lokale besturen. Enkele voorbeelden van deze goede praktijken zijn:

- de inspiratiegids rond subsidiereglementen. In de provincies waar er minder capaciteit is heeft de VVSG de taak op zich genomen om de reglementen te analyseren en er vormingen rond te organiseren;
- de organisatie van netwerkevenementen rond LMB in Vlaams-Brabant organiseren waar LMB-werking onbestaand is.

De VVSG zorgt ervoor dat er een **gelijkwaardig aanbod is voor alle lokale besturen** over de grenzen van de provincies heen.

De VVSG organiseert al jaren op regelmatige basis vormingen/netwerkevents rond LMB en de SDG's samen met de provincies

Bron: Focusgroep provincies

3. VVSG als partner van de provincies

Afsprakenkader als hefboom richting de toekomst

Uit de analyse van de huidige werking blijkt dat de VVSG een cruciale hefboomfunctie vervult in provincies waar de SDG's en LMB minder sterk verankerd zijn. Provincies geven zelf aan dat zij de wegvallende ondersteuning vanuit de VVSG slechts gedeeltelijk zouden kunnen opvangen (bron: focusgroep provincies).

Om het **volle potentieel uit deze samenwerking** te benutten, zou er:

- Een structureler afsprakenkader met de VVP gemaakt kunnen worden. Dankzij dit afsprakenkader ontstaat er automatisch een betere afstemming van het aanbod tussen organisaties en provincies. Dit werd ook benadrukt tijdens de focusgroep met de lokale besturen. Een voorbeeld van een beter afgestemd aanbod is het bundelen van de losse ad-hoc vormingen in één grote jaarlijkse LMB-studiedag met alle relevante partners.
- Verruimen van goede praktijken uit de goed georganiseerde provincies richting de andere, waaronder:
 - Kennismakingsgesprekken met nieuwe mondiale ambtenaren;
 - Dataverzameling rond budgetten, personeel met betrekking tot LMB, ... (zie West-Vlaanderen). Het is namelijk waardevol voor de VVSG om hier een duidelijk beeld van te krijgen. Dit kan worden opgezet in samenwerking met een stagiair(e), een kennisinstelling of een andere partner.

4. Structurele verankering in de werking van VVSG

Werken rond de SDG's en LMB is nauw verweven met de kernwerking van de VVSG. Deze thema's doorkruisen meerdere domeinen waarop de VVSG actief is. Vandaag zijn er al mooie voorbeelden van structurele verankering binnen de organisatie.

In dit hoofdstuk belichten we bijkomende kansen om die lijn verder te versterken. Daarbij fungeert deze hefboom als een belangrijk instrument in de vertaalslag naar lokale besturen, zodat deze thema's ook op een geïntegreerde en transversale manier hun plaats vinden in de lokale werking. Het is essentieel dat de opgebouwde expertise op een duurzame wijze wordt geborgd binnen de organisatie.

4. Structurele verankering in de werking van VVSG

Structurele samenwerking op vandaag

Op heden werkt Team internationaal regelmatig samen met andere diensten binnen de VVSG.

- Medewerkers van Team Internationaal gaan spreken op vormingen van thematische collega's en andersom.
- Er zijn regelmatig thematische VVSG-collega's mee geweest op werkreis in het buitenland of gaven presentaties wanneer Team internationaal delegaties op bezoek had (bv. rond afvalbeheer, waterbeheer, politieke organisatie, ...)
- De opmaak van fiches en visuals met acties per beleidsdomein gekoppeld aan de SDG's om verbinding te zoeken met andere thema's en collega's.
- Organisatie van overlegmomenten met gemeentelijke medewerkers uit verschillende sectoren rond de SDG's.

Team internationaal betreft ook de bredere werking van de VVSG bij de opmaak van instrumenten. Een voorbeeld is de *VSR (Voluntary Subnational Review)*. Dit is een middel om de (1) voortgang van provincies, steden en gemeenten te tonen in het behalen van de SDG's, (2) inspiratie te bieden aan lokale actoren om actie te ondernemen rond de SDG's en (3) te zorgen voor een meer coherente SDG-aanpak tussen de verschillende besturen en bestuursniveaus.

4. Structurele verankering in de werking van VVSG

SDG's en LMB als transversale thema's

Team internationaal ondersteunt andere diensten en medewerkers van de VVSG zodat zij het LMB en de SDG's meenemen in hun contacten met leden (bron: finaal rapport mid term evaluatie VVSG Internationaal programma 2017-2019).

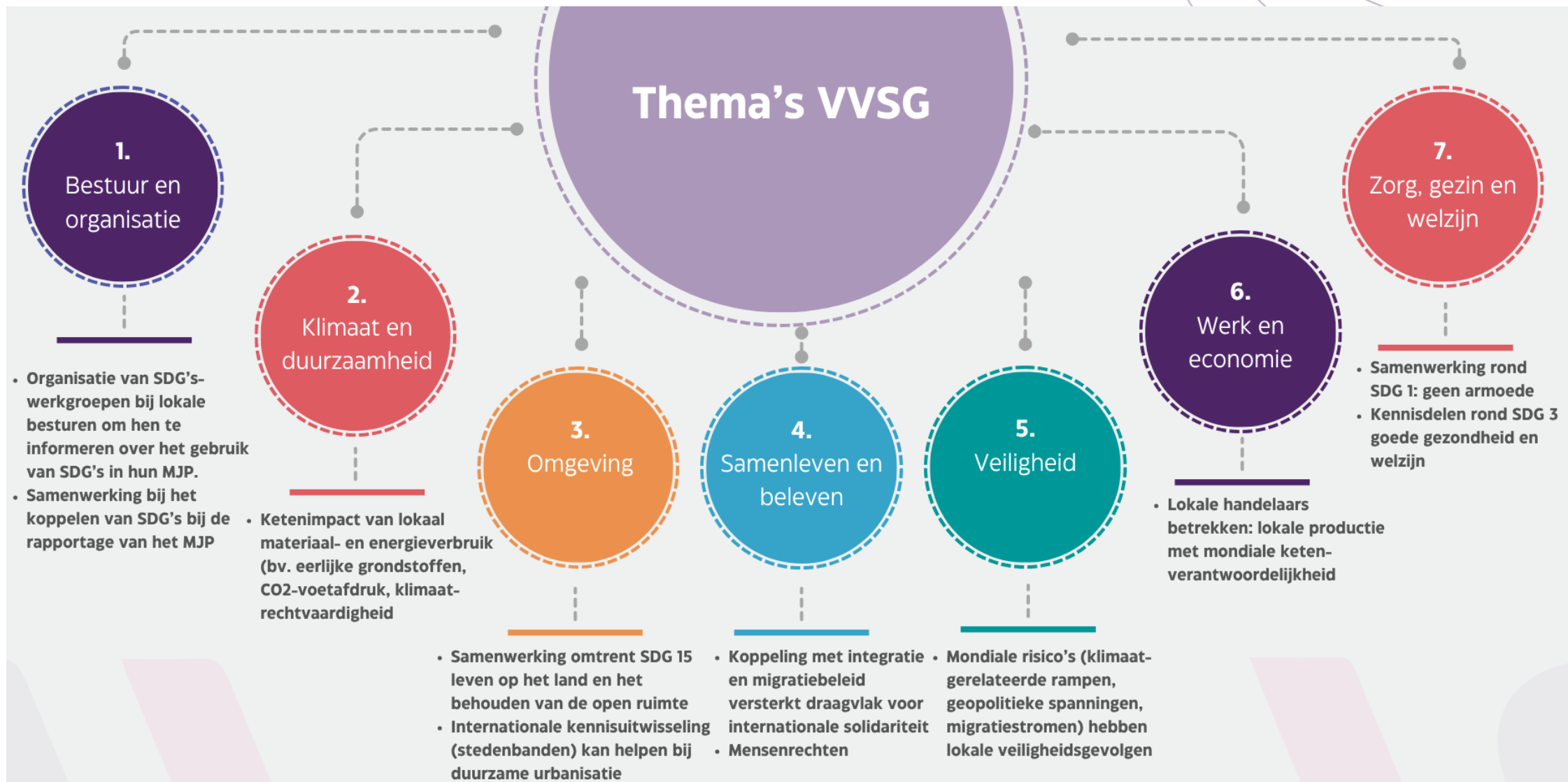
De organisatiebrede verankering van deze transversale thema's werd eerder opgestart met het VVSG Conclaaf. Tijdens dit conclaaf werden alle medewerkers uitgenodigd om hun expertisedomein te benaderen vanuit andere disciplines en domeinen. Het conclaaf vormde de basis voor specifieke SDG-trajecten en liet VVSG-medewerkers concreet ervaren wat transversaal werken rond de SDG's inhoudt, waardoor de thema's sindsdien doorheen de volledige organisatie transversaal zijn gebruikt.

De SDG's en LMB vervullen binnen de VVSG een transversale rol die, naast de interne verankering, ook consequent moet worden doorvertaald naar de lokale besturen om deze thema's organisatiebreed te integreren. Op vandaag is er nog groeipotentieel: op vlak van interne werking geeft 43% van de besturen aan dat het gebruik van de SDG's leidt tot meer samenwerking tussen diensten en beter op elkaar afgestemde beleidskeuzes (geïntegreerd beleid). Toch blijft het aandeel neutrale antwoorden (41%) opvallend groot, 16% is het hier zelfs niet mee eens.

4. Structurele verankering in de werking van VVSG

Sporen om transversaal te werken

4. Structurele verankering in de werking van VVSG

Sporen om transversaal te werken

We beschouwen volgende sporen als beloftevol om verder op in te zetten de komende jaren:

- Team Internationaal brengt expertise over de SDG's en hun vertaling naar lokaal beleid, terwijl de dienst **Bestuur en Strategie** sterk staat in meerjarenplanning, monitoring en rapportering. Door samen te werken kunnen de SDG's vlot en consistent gekoppeld worden aan beleidsdoelstellingen, waardoor gemeenten een geïntegreerde en efficiënte aanpak ontwikkelen.
- De dienst **Samenleven en Beleven** vertaalt integratie- en migratiebeleid naar concrete acties; Team Internationaal brengt mensenrechtenkaders en internationale partnerschappen. Samen kunnen ze trajecten toetsen aan rechtenprincipes (non-discriminatie, participatie) en indicatoren koppelen aan SDG 10 en SDG 16.
- De dienst **Werk en Economie** ondersteunt lokale handel en ondernemerschap, terwijl Team Internationaal expertise heeft in mondiale ketenverantwoordelijkheid en de link met de SDG's. Door samen te werken kunnen zij lokale economische initiatieven versterken én koppelen aan internationale duurzaamheidsdoelstellingen. Zo ontstaat een evenwicht tussen lokale productie en mondiale verantwoordelijkheid.

Conclusie & aanbevelingen

In dit laatste hoofdstuk vatten we de sporen voor de toekomst samen. We splitsen de conclusie op in (1) wat we willen behouden, (2) wat we willen versterken en (3) wat we willen bijsturen in de werking van de VVSG.

Conclusie & aanbevelingen

Behouden

Behoud de rol van de VVSG als **brug tussen inspiratie en implementatie**, omdat de combinatie van kennisbundeling, toepasbare instrumenten en maatbegeleiding zowel kwaliteits- als kwantiteitswinst oplevert.

Zet blijvend in op de **integratie van de SDG's** in de beleidscyclus, omdat steeds meer besturen deze kaders duurzaam verankeren.

Blijf **inzetten op de Week van de Duurzame Gemeente**, aangezien de jaarlijkse campagne veel gemeenten mobiliseert en goed ondersteunt met handleidingen, materialen, perswerking en een duidelijk stappenplan.

Bestendig de sterke **internationale profilering** (o.a. OESO/ESDN/Platforma/CIB), aangezien dit de kwaliteit en betrouwbaarheid naar VVSG's leden toe bevestigt en zowel de VVSG als haar leden toegang geeft tot relevante netwerken en kennis.

Behoud de **schakelfunctie van de VVSG** ten aanzien van de provincies, zodat goede praktijken breed worden opgepikt en het aanbod voor alle besturen gelijkwaardig blijft.

Conclusie & aanbevelingen

Versterken

Leg meer focus op het **opschalen en toepassen van bestaande tools**, zodat besturen met groeipotentieel sneller en consistenter tot implementatie komen. Verschuif met andere woorden de focus van ‘tools ontwikkelen’ naar ‘werking borgen’, door hergebruik, standaardisatie en implementatiebegeleiding centraal te zetten.

Differentieer in de ondersteuning met aparte trajecten voor starters en gevorderden. Verlaag praktische drempels door lichtere, hapklare instrumenten en voorbeeldmaterialen aan te bieden en door expliciet een klankbord te voorzien voor lokale besturen met minimale inzet op LMB.

Verdiep thematisch waar de vraag het grootst is: bij duurzaam aankoopbeleid (met voorbeeldbestekken en impact op aankoopcentrales), bij SDG-monitoring en -rapportage (met heldere tooling en methodiek), bij de opvolging na Agenda 2030, en bij het lokaal omgaan met internationale conflicten via wereldburgerschap en conflictgevoelige communicatie.

Vergroot het direct resultaat van de samenwerkingen in plaats van ze louter te verbreden, door economische actoren te verbinden voor meer strategische impact, kennisinstellingen actief te betrekken en afspraken met NGO's te formaliseren.

Maak een helder **afsprakenkader met de provincies** (VVP), zodat rolverdeling, afstemming en het benutten van sterke provinciale praktijken structureel worden. Het aanbod kan verder gestroomlijnd worden met de provincies door losse, ad-hoc vormingen te bundelen tot een jaarlijkse LMB-studiedag met alle partners, zodat overlap vermindert en het bereik groter wordt.

Conclusie & aanbevelingen

Bijsturen

Zet meer in op **economische thema's**, onder meer door meer focus op het aankoopbeleid van lokale besturen, versterkte partnerschappen met economische actoren en meer transversale interne samenwerking met het team lokale economie.

Garandeer een **sterkere return on investment uit de internationale samenwerking**. Zo kan de doorheen de jaren opgebouwde positie op het internationale toneel meer renderen richting lokale besturen. Denk bijvoorbeeld aan het delen van internationaal ontwikkelde tools, linken leggen voor lokale besturen en versterkte kennisdeling.

Veranker de SDG- en LMB-expertise transversaal binnen VVSG, door deze systematisch te koppelen aan de andere domeinen (zoals Bestuur & Organisatie, Samenleven & Beleven, en Werk & Economie).

IDEA Consult

Jozef II-straat 40 B1

1000 Brussel

T +32 (0)2 282 17 10

info@ideaconsult.be

www.ideaconsult.be

IDEA Consult is member of IDEA Group